

C Z Ę Ś Ć I

Posiedzenia, uchwały Senatu Akademickiego Uniwersytetu Warszawskiego oraz materiały informacyjne i sprawozdawcze władz UW

I. Rok akademicki 1915/1916

1. *Posiedzenie Senatu Akademickiego UW, 26 listopada 1915*

Senat Akademicki

Posiedzenie I 26/XI 1915

3. Uproszono p. Rektora¹ i prof. [Ignacego] Łyskowskiego², by w myśl § 30 statutu opracowali regulamin dla Sekretarza Uniwersytetu i funkcjonariuszy³.

4. Senat stwierdza, że słuchaczom zapisanym na Wydziale Przyrodniczym, a słuchającym wykładów Prawa, wykłady prawne mogą być zaliczone do dalszych studiów, pod warunkiem, że złożą egzamin z łaciny i zapiszą się na Wydział Prawa.

5. Senat wydelegował kierownika oddziału Propedeutyczno-Lekarskiego do zdjęcia pieczęci z lokalu, mieszczącego przedmioty kliniczne będące własnością Uniwersytetu, a znajdujące się w szpitalu św. Łazarza.

AUW, UW 1915–1919, t. 1, k. 1–3.

¹ Józef Brudziński (1874–1917) – lekarz pediatra i neurolog. Absolwent IV Gimnazjum w Warszawie, studiował medycynę na Uniwersytecie w Dorpacie 1891–1894, następnie na Uniwersytecie Moskiewskim 1894–1897. Doktorat 1909 na UJ. W latach 1903–1905 pracował w Domu Wychowawczym dla Sierot im. ks. Baudouina (Boduena) w Warszawie, 1905–1910 naczelny lekarz Szpitala im. Anny Marii dla Dzieci w Łodzi, od 1910 organizator i dyr. Szpitala im. Karola i Marii dla Dzieci w Warszawie. Organizator i rektor odrodzonego UW 1915–1917, prorektor 1917. Członek TNW od 1910.

² Ignacy Koschembahr-Łyskowski (1864–1945) – prawnik, romanista. Doktorat na Uniwersytecie w Berlinie 1888, habilitacja 1894. 1895–1900 prof. Uniwersytetu we Fryburgu, 1900–1915 prof. UL, 1915–1935 prof. UW, 1915–1918 sędzia UW, 1923–1924 rektor. Od 1910 członek PAU, od 1914 TNW.

³ Paragraf 30 Statutu tymczasowego UW głosił: „Obowiązki Sekretarza Uniwersytetu i funkcjonariuszy zostaną określone oddzielnym regulaminem przez Szefa Administracji Cywilnej przy Zarządzie Jenerał-Gubernatorstwa w porozumieniu z Senatem Akademickim”; *Statut tymczasowy Uniwersytetu Warszawskiego i ustawy tymczasowe wydziałów*, Warszawa 1915, s. 8.

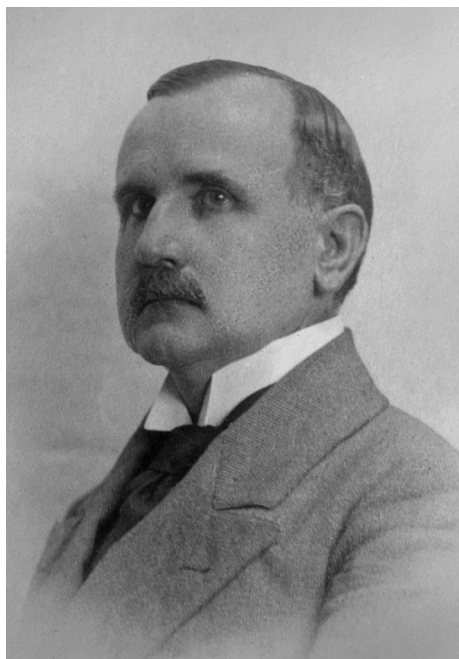
1

Senat Akademicki. Posiedzenie I/26/XI 1915.

3. Uprawniono p. Rektora i prof. Zychlowskiego, by w myśl § 30 Statutu opracowali regulamin dla Sekretarza Uniwersytetu i funkcji
mających.

2. Józef Brudziński; Narodowe Archiwum Cyfrowe, sygn. 1-N-68

3. Ignacy Koschembahr-Łyskowski; AUW

2. *Posiedzenie Senatu Akademickiego UW, 3 grudnia 1915*

Senat Akademicki

Posiedzenie II

3/XII 1915 ^a26/XI 1915^a

2.⁴ Przyjęto do wiadomości sprawozdanie Rektora w sprawie pomieszczeń seminaryjnych.

“Sprawa powołania lektorów łaciny.”^c

3. Uchwalono jednomyślnie, na wniosek prof. [Ignacego] Łyskowskiego: Senat uważa za pożądane, aby na Wydziale Filozoficznym były ustanowione siły pomocnicze (lektoraty) dla języka łacińskiego i uprasza Dziekana Wydziału Filozoficznego, ażeby w najkrótszym czasie zechciał spowodować uchwały Wydziału w tej sprawie, zarazem uprasza p. Rektora, ażeby w porozumieniu z Dziekanem Wydziału Filozoficznego poczynił odpowiednie kroki u władz.

⁴ Cyfra dwa przerobiona z „1”.

4. Senat uprasza p. Rektora o poczynienie kroków, ażeby Senatowi było wolno w każdym poszczególnym wypadku i wyjątkowo pozwalać słuchaczom immatrykulacyjnym zapisywać się mniej, niż [na] 15 godzin tygodniowo.

5. Rektor komunikuje: a) że władze uwolniły od czesnego 10% zapisanych słuchaczy.

AUW, UW 1915–1919, t. I, k. 4–7.

3. Posiedzenie Senatu Akademickiego UW, 10 grudnia 1915

Posiedzenie III 10/XII 1915.

2. Rektor zawiadamia, że w sprawie uchwały Senatu punkt 4-ty protokołu II-go władze dały odpowiedź odmowną.

4. Dziekan A[dam] Kryński⁵ zawiadamia, że Wydział Filozoficzny wybrał na lektorów języka łacińskiego pp. [Karola] Dąbrowskiego⁶, [Szczepana] Nowakowskiego⁷ i [Wacława] Rydla⁸.

^{cx)c}Wydział Filozoficzny.

^bPosiedzenie I^{b9} 4/XII 1915 r.¹⁰

2. W powyższej sprawie prof. [Michał] Rowiński¹¹ – kandydatury pp. R[udolfa] Szerękowski¹², K[arola] Dąbrowskiego i T[adeusza] Kotarbińskiego¹³,

⁵ Adam Antoni Kryński (1844–1932) – językoznawca. Ukończył Szkołę Główną w Warszawie 1869, pracował jako nauczyciel w Warszawie, wykładał także na Uniwersytecie Latającym, 1906–1907 wykładowca TKN, 1907–1915 prof. UL, 1915–1919 prof. językoznawstwa na UW, dziekan WF UW 1915–1916.

⁶ Karol Dąbrowski – od 1915 lektor j. łacińskiego na UW.

⁷ Szczepan Nowakowski – od 1915 lektor j. łacińskiego na UW.

⁸ Wacław Rydel – od 1915 lektor j. łacińskiego na UW.

⁹ Podkreślono czerwonym atramentem.

¹⁰ Oba poniższe zapisy odnoszą się do posiedzeń Rady WF UW.

¹¹ Michał Rowiński (1860–1925) – teoretyk literatury. Studiował filologię klasyczną na UJ 1882–1886 i Cesarskim UW. Od 1896 pracował jako nauczyciel w Warszawie, 1911–1919 dyr. Gimnazjum Emiliania Konopczyńskiego w Warszawie, 1907–1909 wykładał w TKN, 1915–1917 prof. filologii klasycznej na UW.

¹² Rudolf Szerękowski (1879–1943) – filolog klasyczny, nauczyciel. Uczył m.in. w Gimnazjum Leonii Rudzkiej, od 1916 (?) lektor j. łacińskiego na UW.

¹³ Tadeusz Kotarbiński (1886–1981) – filozof, logik, etyk. Studiował filozofię na UJ i UL, studia ukończył w 1912, następnie pracował jako nauczyciel w Warszawie. Od 1918 zastępca prof., od 1918 prof. nadzw. filozofii na UW, od 1929 prof. zw., 1929–1930 dziekan Wydz. Human-

a w razie odmowy: pp. [Szczepana] Now[akowskiego], Kłossowskiego i [Wacława] Rydla.

^bPosiedzenie II 18/XII 1915.^{b14}

2d. °W[ydział] Fil[ozoficzny]° Komunikat prof. [Michała] Rowińskiego o powołaniu – cf¹⁵. Senat Akademicki 10/XII.

5. Prof. [Zygmunt] Wójcicki¹⁶ przedstawia sprawę kierownictwa ogrodu botanicznego i wyjaśnia, że warunki, na jakich proponowane mu jest kierownictwo, uniemożliwiają prowadzenie ogrodu według najskromniejszych nawet wymagań naukowych. Zapytuje się zarazem, czy mógłby być zmuszony na podstawie swej umowy do przyjęcia tej funkcji. Wyjaśniono, że prof. Wójcicki nie może być do tego zmuszony wobec warunków uniemożliwiających naukowe prowadzenie ogrodu i że mógłby się ewentualnie odwołać do opinii dyrektora ogrodu botanicznego jakiegokolwiek Uniwersytetu Niemieckiego.

AUW, UW 1915–1919, t. 1, k. 5–6, 8.

4. *Uchwała Senatu Akademickiego UW skierowana do szefa Administracji Cywilnej GGW, 19 stycznia 1916*

Beschluss des Akademischen Senates der Universität zu Warschau.

Betreffend die Studierenden, gegen welche seitens der politischen Behörde ein Strafverfahren eingeleitet ist.

An S[eine] E[xzellenz] den H[errn] Verwaltungschef b[ei] G.G.W.

Exzellenz! An seiner Sitzung vom 19 Januar 1916 hat der Akademische Senat der Universität zu Warschau einstimmig beschlossen: „Um die Autorität der Universitätsbehörden gegenüber der Studentenschaft zu wahren, ist es wünschenswert, dass die politischen Behörde[n], welche gegeg [sic!] einen immatrikulierten Hörer der Universität ein Strafverfahren einleiten, davon dem Universitätsrichter Anzeige machen, unter Angabe des Vor- und Familiennamen[s] und der

stycznego. W czasie II wojny światowej uczestnik tajnego nauczania na UW, od 1945–1949 rektor UŁ, od 1951 wykładał logikę na UW, prezes PAN 1957–1962.

¹⁴ Podkreślone kolorem czerwonym.

¹⁵ Skrót od łac. *confer* – porównaj.

¹⁶ Zygmunt Wójcicki (Wóycicki) (1871–1941) – botanik. Ukończył Cesarski UW, następnie pracował m.in. jako nauczyciel, 1910–1913 wykładowca TKN, 1913–1915 prof. UL, 1915–1939 prof. botaniki na UW, dyr. Ogrodu Botanicznego UW 1916–1919.

10

Beschluss des Akademischen Senates der Universität zu Warschau.

Betreffend die Studierenden, gegen welche seitens der politischen Behörde ein Strafverfahren eingeleitet ist.

An J. S. des H. Verwaltungschef B. G. G. W.

Exzellenz! In seiner Sitzung vom 19 Januar 1916 hat der Akademische Senat der Universität ^{zu} Warschau einstimmig beschlossen: „Um die Autorität der Universitätsbehörden gegenüber der Studentenschaft zu erhöhen, ist es wünschenswert, dass die politischen Behörden, welche gegen einen immatrikulierten Hörer der Universität ein Strafverfahren einleiten, davon dem Universitätsrichter Anzeige machen, unter Angabe des Vor- und Familiennamens ^{und} der Wohnung des Angeklagten sowie der ihm zur Schuld gelegten Straf

Wohnung des Angeschuldigten sowie der ihm zur Schuld gelegten strafbaren Handlung und der rechtlichen Bestimmungen, auf Grund deren das Strafverfahren eingeleitet worden ist, als auch, ob der Angeschuldigte sich in Haft befindet, damit die Universitätsbehörden ihrerseits die Möglichkeit erlangen, gegen den betreffenden Hörer das Disziplinarverfahren einzuleiten, von dessen Ausgang der Universitätsrichter derjenigen politischen Behörde Anzeige zu machen hat, welche ihrerseits die Anzeige über die eingeleitete [sic!] Strafverfahren erstattet hat. S[eine] Mag[nifizienz] wird gebeten die erforderlichen Schritte zur Durchführung dieses Beschlusses zu tun. Bei dieser Beschlussfassung hat sich der Akademische Senat von folgenden Erwägungen leiten lassen. Die akademische Disziplin erfordert es, dass die Universitätsbehörden Kenntnis davon erlangen, sobald ein Studierender sich gegen die Vorschriften des allgemeinen Rechts vergangen hat. Nur unter dieser Voraussetzung sind die Universitätsbehörden in der Lage gegen Studierende, welche sich eine strafbare Handlung gegen das allgemeine Recht haben zu schulden kommen lassen, disziplinarisch vorzugehen. Die Strafflosigkeit eines Studierenden in diesen Falle müsste die Autorität der Universitätsbehörden gegenüber der Studentenschaft untergraben, welche die akademische Kameradschaft mit unter Umständen unwürdigen Kommilitonen nicht gleichgültig beurteilen würde. Aus diesen Erwägungen ergibt sich der zum Ausdruck gebrachte Wunsch nach einer Anzeigepflicht der politischen Behörde. Eu[re] Exz[ellenz] bittet der Akademische Senat, diese Erwägungen wohlwollend beurteilen zu wollen und zu veranlassen, dass die erforderlichen Verordnungen ergehen, wodurch die Anzeigepflicht der politischen Behörde gegenüber den Universitätsbehörden festgelegt werde“.

Der Akademische Senat d[er] U.W.

Ref. [Ignacy] Łyskowski

Rektor

Decyzja Senatu Akademickiego Uniwersytetu Warszawskiego

Dotyczy studentów, przeciwko którym władza polityczna wszczęła postępowanie karne.

Do Jego Ekscelencji szefa administracji przy Generalnym Gubernatorstwie Warszawskim

Ekscelencjo! Na posiedzeniu w dniu 19 stycznia 1916 r. Senat Akademicki Uniwersytetu Warszawskiego jednogłośnie zadecydował: „W celu zachowania autorytetu władz uczelni nad środowiskiem studenckim pożądanym jest, aby władze polityczne, które wszczynają postępowanie karne przeciwko studentowi immatrykulowanemu na naszej uczelni, zgłaszały to sędziemu uniwersyteckiemu (Universitätsrichter), podając imię, nazwisko i miejsce zamieszkania oskarżonego

oraz czyn karalny, którego się dopuścił, i przepisy prawne, na podstawie których zostało wszczęte postępowanie, z podaniem informacji, czy oskarżony przebywa w areszcie, aby władze uczelni miały możliwość wszczęcia przeciwko temu słuchaczowi postępowania dyscyplinarnego, o wyniku którego sędzia uniwersytecki powiadomi odpowiednie władze polityczne, które zgłosiły rozpoczęte postępowanie karne. Jego Magnificencja proszony jest o podjęcie niezbędnych kroków w celu wdrożenia niniejszego postanowienia. Podejmując tę uchwałę, Senat Akademicki kierował się następującymi względami. Dyscyplina akademicka wymaga, aby władze uczelni wiedziały o naruszeniu przez któregoś ze studentów przepisów prawa powszechnego. Tylko wówczas organy uczelni mogą podejmować działania dyscyplinarne wobec studentów, którzy dopuścili się czynu wykraczającego poza zasady prawa powszechnego. Bezkarność studenta musiałaby w tym przypadku podważyć autorytet władz uczelni wśród społeczności studenckiej, która za słuszne uznać by mogła koleżeńskie kontakty akademickie z ewentualnie niegodnymi tego kolegami. U podstaw tych rozważań znajduje się życzenie, aby władza polityczna była zobligowana do powiadamiania władz uczelnianych. Senat akademicki zwraca się do Jego Ekscelencji o życzliwe rozpatrzenie tych rozważań i przedsięwzięcie odpowiednich kroków, dzięki którym ustanowiony zostanie obowiązek zawiadamiania władz uczelni przez władzę polityczną”.

Senat Akademicki UW

Referent [Ignacy] Łyskowski

Rektor

AUW, UW 1915–1919, t. 1, k. 10–12.

5. Posiedzenie Senatu Akademickiego UW, 26 stycznia 1916

Senat Akademicki

Posiedzenie VI 26/I 1916.

4. ^bW sprawie kolokwiiw.^b Prof. [Ignacy] Łyskowski wnosi: Senat zezwala na wydawanie świadectw prywatnych z kolokwiiw, ćwiczeń laboratoryjnych seminaryjnych i prosi Rektora o zarządzenie wydrukowania odpowiednich blankietów. Uchwalono jednomyślnie. Zarówno zgłaszanie się studentów do kolokwiiw jak przyjmowanie kolokwiiw przez wykładowców nie jest obowiązkowe. Ustanowiono 3 stopnie dla oceny kolokwiiw: celująco, dobrze i dostatecznie. Świadectwa kolokwialne będą wydawane bezpłatnie, z wyjątkiem drobnej opłaty za blankiet.

AUW, UW 1915–1919, t. 1, k. 13.

6. Posiedzenie Senatu Akademickiego UW, 20 lutego 1916

Senat Akademicki

Posiedzenie IX 20/II 1916.

^bSprawa odezwy do młodzieży^b. Wobec tego, iż doszło do wiadomości Rektoratu, że istnieją usiłowania z zewnątrz oddziaływania na młodzież Uniwersytecką w celu przyłączenia się Uniwersytetu do strajku szkolnego, który miał być z powodu rozwiązania się Wydziału Oświecenia¹⁷, Rektor dla obrony młodzieży przed podobnym oddziaływaniem wnosi uchwalenie i ogłoszenie odezwy Senatu w tej sprawie. Senat Akademicki UW uchwalił jednogłośnie zwrócić się do Młodzieży akademickiej z odezwą następującą: „Senat Akademicki uważa za swój obowiązek wezwać młodzież akademicką, aby zachowała spokój ducha i czym, konieczny dla utrzymywania równowagi i zdolności do oceny krytycznej naszego położenia. Nie podniecajmy się obawami w danej chwili nie uzasadnionymi. Senat Akademicki w poczuciu swej ciężkiej odpowiedzialności wobec narodu i przyszłości zapewnia młodzież akademicką, że stojąc na straży doniosłej polskiej placówki kulturalnej bronić jej będzie przeciw wszelkim próbom jej unicestwienia. Największą gwarancją polskiego charakteru szkolnictwa jest polski charakter szkół wyższych. Alma Mater nasza z trudem odzyskana, jako przedstawicielka szkół wyższych, jest znakiem widomym polskości szkolnictwa. Istnienie jej oprócz czynników zewnętrznych zależy i od Was – jej obywateli, tak jak byt Szkoły Głównej w cięższej chwili dziejowej zawisł był od jej obywateli i dzięki ich postawie przetrwała ona burzę i pozostawiła bogaty plon dla narodu. Senat Akademicki wzywa Was, Panowie, do postępowania zgodnie z tradycją Szkoły Głównej i odwołuje się do Waszych uczuć godności narodowej, bo pamiętajcie, że w razie zakłócenia spokoju i zagrożenia bytu naszej Wszechnicy wrogowie nasi zarzucą nam z pośpiechem i radością, że młodzież polska, która przez 9 lat walczyła przeciw uniwersytetowi rosyjskiemu, dziś działa na szkodę, tak przez nią upragnionego Uniwersytetu polskiego. Senat Akademicki zaklina Was, jako obywateli jednakowo nam drogiej Almae Matris, abyście nie dali do rąk wrogom naszym, takiej broni przeciwko potrzebie istnienia Uniwersytetu Polskiego”. Uchwalono jednomyślnie.

AUW, UW 1915–1919, t. 1, k. 14–15.

¹⁷ Centralnego Komitetu Obywatelskiego.

7. *Odezwa Senatu Akademickiego UW do studentów, przekazana do wiadomości kuratora UW, 20 lutego 1916*

Senat UW

20/II 1916

N 1365.

Do P. Kuratora

Der Akademische Senat der Universität zu Warschau hat in seiner Sitzung vom 20 Februar 1916 einstimmig beschlossen; sich an die akademische Jugend mit folgender Aeusserung zu wenden: Der Akademische Senat hält es für seine Pflicht die akademische Jugend zu ermahnen, dass sie Ruhe des Geistes und des Handelns bewahre, was zur gleichmässigen und kritischen Beurteilung unserer Lage notwendig ist. Regen wir uns nicht gegenseitig auf durch Befürchtungen, welche im gegebenen Falle unbegründet sind. Der Akademische Senat, welcher sich seiner schweren Verantwortlichkeit gegenüber der Gesellschaft und der Zukunft voll bewusst ist, versichert die akademische Jugend, dass er, als Hüter einer bedeutungsvollen polnischen Kulturstätte, dieselbe gegen alle Versuche der Erschütterung verteidigen werde. Die grösste Garantie der polnischen Schule ist der polnische Charakter der Hochschulen, und unsere unter schwierigen Verhältnissen erstandene Alma Mater, als Repräsentantin der Hochschulen, ist das sichtbare Zeichen für den polnischen Charakter des Schulwesens. Ihr Bestand hängt ausser von äusseren Umständen auch von Euch, deren akademischen Bürgern, ab, wie seiner Zeit die alte „Hauptschule“ in schwierigeren Zeiten von den damaligen Akademischen Bürgern abgegangen, und deren Verhalten alle Schwierigkeiten überwunden hat, unter Zurücklassung reicher Früchte für die Gesellschaft. Der Akademische Senat fordert Sie auf, in die Fusstapfen der Studierenden der alten Hauptschule zu treten und appelliert an ihre Gefühle nationaler Würde; seien Sie dessen sich bewusst, dass im Falle von Ruhestörungen, welche die Existenz der Universität erschüttern können, unsere Feinde mit Freuden sich beeilen werden, uns vorzuwerfen, dass die polnische akademische Jugend, welche vor 10 Jahren gegen die russische Universität angekämpft hat, nunmehr um Schaden der so sehr ersehnten polnischen Universität handelt. Der Akademische Senat beschwört Sie, die Bürger der uns gemeinsamen teuren Alma Mater, dass Sie unseren Feinden nicht eine solche Waffe gegen die Existenzberechtigung der polnischen Universität in die Hand geben.

Senat Akademicki Uniwersytetu Warszawskiego na posiedzeniu w dniu 20 lutego 1916 r. podjął jednogłośnie decyzję o skierowaniu do młodzieży akademickiej następującego oświadczenia: Senat Akademicki uważa za swój obowiązek upomnienie młodzieży akademickiej, aby zachowała spokój ducha i czynów –